

Viljandi valla mälumäng 2015

I voor
Paistu

1. Kirjandus (Kai Oidermaa)

Eduard Vilde kirjeldab oma näidendis Pisuhänd luuletaja Tiit Piibelehe riietust nii: „Ta kannab kingi ja vormist läinud mustjat ülikonda, kokkutõmbuvad käised ja püksisääred on lühikeseks jäänud, taskud välja veninud ...Kui ta istub, võib näha, et ta sokkide.....“. **Mis värvi olid Tiit Piibelehe sokid?**

Vastus

Üks must ja teine punane.

2. Ajalugu (Marju Must)

1.märtsil 2015 toimuvad XIII Riigikogu korralised valimised.

Mitu neist on korraldatud taasiseseisvunud Eestis aastatel 1992-2015?

Vastus

Aastatel 1992-2015 on Eestis korraldatud 7 parlamendivalimist.

Eesti parlamendivalimised:

1919, 1920, 1923, 1926, 1929, 1932, (1938, 1940) ,

1992, 1995, 1999, 2003, 2007, 2011, 2015.

http://et.wikipedia.org/wiki/Eesti_valimised

3. Ettevõtlus, majandus (Marko Vilu)

Nimetage Viljandi valla Paistu piirkonna peamised ettevõtluse tegevusvaldkonnad ? Neid on kolm.

Vastus

Põllumajandus, metsa- ja puidutöötlemine, väikeettevõtlus.

4. Loodus, geograafia (Kristjan Taidur)

Jõulud on läbi, kuid meenutame veel korraks. Eesti rahvaastronoomias on ühe tähe nimi Jõulutäht. See tuleneb sellest, et umbes jõulude ajal on ta hilja õhtul seniidis. Ja üldse on ta üks heledamaid tähti taevas. Kaugus „tühised“ 46 valgusaastat, kuulub Veomehe tähtkujusse, on kollane hiidtäht. **Mis on aga selle tähe teaduslik (ladinakeelne) nimi?**

Vastus

Capella (eesti keeles Kapella).

5. Kultuur (Marju Must)

Kultuuriministeerium on korraldanud teema-aastaid alates 2000. aastast, eesmärgiga tuua igal aastal tähelepanu keskmesse üks valdkond või teema. Varasemalt on toimunud näiteks kunstiaasta, Eesti Teatri Aasta, muuseumiaasta, lugemisaasta, Eesti filmi aasta, kultuuripärandi aasta ja liikumisaasta. 2015. aasta on Eestis kuulutatud muusika-aastaks. Seoses sellega, saavad kõik tänavu sündivad lapsed tunnistuse, et on sündinud muusika-aastal ja väikese vesilinnuvile. Tunnistus antakse värsketele lapsevanematele kätte sünnitusmajas. Muusika-aasta tegevuste koordineerijaks on Eesti Muusikanõukogu, kes koostöös Kultuuriministeeriumiga kuulutas välja aasta 2015 muusika-aasta logo ja tunnuslause leidmiseks ideekonkursi. Selle võitjaks tunnistati Erik Teemägi.

Mis on muusika-aasta tunnuslauseks?

Vastus

2015 muusika-aasta tunnuslause on: „KÕLAB HÄSTI!/Sounds good!“

<http://www.muusika2015.ee/#/uudised/1-jaanuaril-2015-algab-muusika-aasta>

6. Kes on kes? (Sirje Põder)

Kes on pildil (ees- ja perekonnanimi)?



Vastus

Taavi Rõivas

7. Sise- ja välispoliitika (Kristjan Taidur)

1975.a.suvel oli Saarepeedi-mail asunud „Lembitu” kolhoosis esmakordselt õpilasmalev, mille komandöriks oli üks tollane Ahja Keskkooli (asub Põlvamaal) õpetaja, kes praegu Eestis tutvustamist ei vaja ja mehetegusid teeb. Seda malevat meenutavad veel kohalikud vanemad inimesed tänini.

Kellest on jutt?

Vastus

Edgar Savisaar

8. Muusika (Marko Vilu)

Nimetage see ansambel.

Vastus

ABBA (1974. a plaadilt Waterloo, Hasta Manana Hispaania keelne variant).

9. Sport (Sirje Põder)

Küsitava spordikuulsuse kohta on teada järgmist:

- Sündis oma vanemate kuuenda lapsena
- Oma leeripäeval tegi sellise tembu, et kõndis kätel Tarvastu kiriku torni
- 17-aastaselt läks tööle laevale, aga meremehe elu talle ei sobinud
- Oli Venemaa meister
- Ta on kantud Guinnessi rekordite raamatusse
- Töötas mõnda aega tsirkuseartistina
- Võttis osa vabadussõjast ja sai tasuks Tarvastu vallas Aaviku asundustalu
- Oli kümne lapse isa
- Suri metsatööl palke tõstes saadud songa kätte.

Vastus

Martin Klein

10. Eestlased laias maailmas (Kai Oidermaa)

Ta oli mitmekülgne inimene. Sõltunuks kõik mehest endast, oluks tema konstrueerimisest ja dietoloogiast kirjanduseni ulatunud tööpõld veelgi laiem. Kirev on ka tema päritolu. Biograafiates kasutatakse tema puhul siiani klišeelikku väljendit "sündis töölisperekonnas", tegelikult läksid tema juured isaliini pidi Mordvasse, kus tema vanaisa oli kuulus šamaan. Tema isa, sünnijärgse nimega Baigunov, oli aga allveelaevnik, kes sattus Eestisse pärast laevaõnnetust Esimese maailmasõja ajal. Oluline multitalendi leiutis, mis päästis palju inimesi Siberi sunnitöölaagris, oli toimiva mootorsae kokkupanek. Autor andis enda kätetööle nimeks Taiga. Tootmisse läks masin siiski hoopis Družba nime all. Pildil olev mees on ka populaarsete robot Ropsist jutustavate lastenäidendite autor. Tema jutustusel "Kosmose rannavetes" (1966) on teedrajav tähendus eesti ulmekirjanduses. Samuti oli ta tuntud viljaka tõlkijana, peamiselt inglise, vene ja armeenia keelest. Viimane suurem töö oli sumeri eepose "Gilgamesh" tõlge.



Vastus

Boris Kabur

11. Viljandi vald (Kristjan Taidur)

Teatavasti uus on hästiunustatud vana. Viljandi vald pole midagi uut ega enneolematut. Eesti vallad tekkisid praeguses mõistes üldjuhul 1866.a. vallaseaduse alusel. Nii ka Viljandi vald. Piirid ja suurus muutusid aja jooksul ja erinesid praegusega võrreldes kardinaalselt. Aja jooksul on valdu ikka liidetud ja tükeldatud. **Mis aastani aga eksisteeris endine Viljandi vald? (+/- 5a. 1p.)**

Vastus

1950

12. Varia (Sirje Põder)

Eesti keeles on vähemalt üks sõna, mille nimetavas ja omastavas käändes pole ühtegi sama tähte. **Nimetage selline sõna.**

Vastus

IDU-EO

13. Kirjandus (Kai Oidermaa)

Pildil olev mees on 24. augustil 1947 Rio de Janeiros sündinud brasiilia kirjanik. Ta sündis inseneri peres, käis jesuiitide koolis ja tahtis juba teismelisena kirjanikuks saada. Kui ema arvas, et tulevane kirjanik ei tea, mida õigupoolest kirjanikuksõlemine tähendab, uuris poiss asja ja jõudis järeldusele, et kirjanik kannab alati prille ega kammi kunagi juukseid. Ühtlasi on kirjanikul kohustus jääda mõistetamatuks oma põlvkonnale. Ta on avaldanud kolmkümmend raamatut. Kolm neist on autobiograafilised "Palverännak: Maagi päevik", "Valküürid" ja "Alef".



Vastus

Paulo Coelho

14. Ajalugu (Marju Must)

Tõenäoliselt ehitas esimese jalgratast meenutava liikumisvahendi 1790. aastal valmis prantsuse leidur Comte de Sivrac. Sellel primitiivsel sõiduvahendil, mis koosnes kahest teineteise taha puitraamile kinnitatud vankrirattast, puudusid pedaalid, roolimehhanism ja pidurid. Badeni kammerhärja ja metsaülem Carl von Drais täiustas „kondipõrutajat“ rooliga. Esimese pedaalidega jalgratta ehitas inglise sepp Kirkpatrick MacMillan.

Mis viis šoti loomaarsti dr John Boyd Dunlopi tänapäevase õhkkummidega jalgratta leiutamiseni?

Vastus

Õhkkummide leiutamiseni viis šoti loomaarsti dr John Boyd Dunlopi hoolitsus oma laste eest.

Raudrehvidega sõit munakiviteel oli laste jaoks tõeline nuhtlus ja isa otsustas midagi välja nuputada. Mees lõiakas aiakastmisvooliku juppideks ja pani ratastele peale. Sõit sai küll pehmem, kuid rattad muutusid väga raskeks. Siit tuli Dunlopil hea mõte: ta asendas vee õhuga, mis oli sadu kordi kergem.

<http://muuseum.mnt.ee/huvitavat-ajaloos/>

15. Ettevõtlus, majandus (Marko Vilu)

Viljandimaal on üheks suuremaks ettevõtluse tegevusvaldkonnaks põllumajandus. **Millise liigi loomi kasvatatakse Viljandimaal kõige rohkem?**

Vastus

Sigu (123 tuhat / veiseid 19,8 tuhat.)

16. Loodus, geograafia (Kristjan Taidur)

Meie rahvuslind suitsupääsuke (*Hirundo rustica*) on ka veel ühes teises Euroopa riigis rahvuslinnuks. **Millises?**

Vastus

Austria

17. Kultuur (Marju Must)

9. jaanuri 2015 seisuga on Viljandi maakonnas 40 raamatukogu, mis kultuuriasutustena täidavad elanike hulgas teabe-, suhtlemis- ja kultuurikeskuse funktsiooni.

Mitu raamatukogu tegutseb Viljandi vallas?

Vastus

Viljandi vallas on 13 raamatukogu: Heimtali, Holstre, Karula, Paistu, Puiatu, Päre, Pärsti, Ramsi, Saarepeedi, Tänasilma, Uusna, Vana.-Võidu ja Viiratsi raamatukogu.

18. Kes on kes? (Sirje Põder)

Kes on pildil seljaga vaataja poole?



Vastus

Tarja Halonen, Toomas Hendrik Ilves



19. Sise- ja välispoliitika (Kristjan Taidur)

Taasiseseisvuse ajal (1991-st alates) on Viljandi maakonnas toimunud rida väiksemate omavalitsusüksuste liitumisi.

Meenutame tähtsamaid : Suure-Jaani vald (2005) ja Viljandi vald (2013). Aga ainult ühel juhul on toimunud puhtalt valla nimemuutus, kõik muu jäi samaks- see toimus 1997

oktoobris. Ju see nimi on ajalooliselt õigem. Ehk mäletate.

Vastuseks vana ja uue valla nimi.

Vastus

Polli > Karksi

20. Muusika (Marko Vilu)

Antonio Vivaldi on kirjutanud sellise muusikalise tsükli "Aastaajad". **Millise aastaaja fraas hetkel kõlab?**

Vastus

Sügis

21. Sport (Sirje Põder)

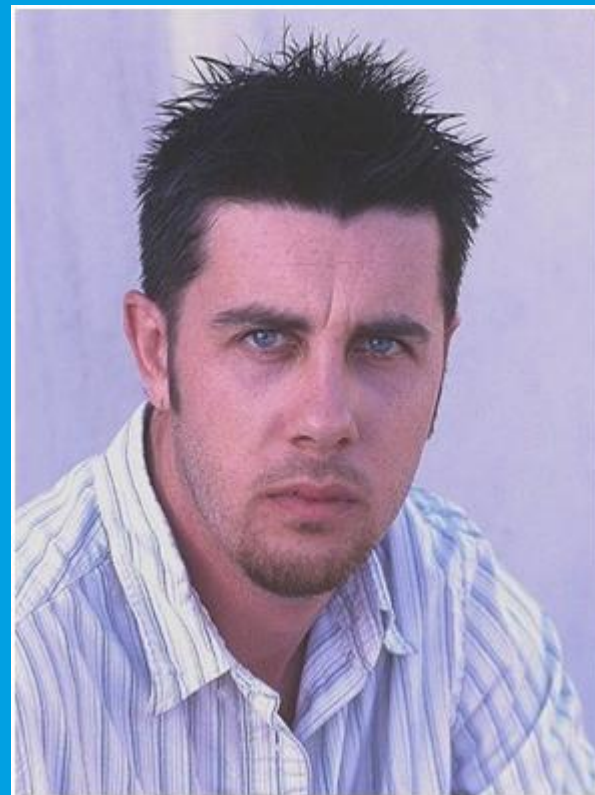
Vaid kaks eesti sportlast on võitnud aasta kokkuvõttes oma spordiala maailmakarivõistlused. Üks neist on sündinud 14.oktoobril 1965 ja teine 24. septembril 1970. Üks mees on sõjaväelane, teine poliitik. **Kes?**

Vastus

Jüri Jaanson, Imre Tiidemann

22. Eestlased laias maailmas (Kai Oidermaa)

Viljandist pärit, ameerikas tuntud kui Brad Jurjens, on elanud ja töötanud Los Angeleses alates 1996. aastast. Ta on Hollywoodis asuva produktsiooni- ja levifirma Tavix Pictures tegevjuht ning sõltumatu stsenarist ja režissöör. Tema viimases filmis „Palgamõrvar” teevad kaasa nimekas ameerika näitleja Michael Madsen ja samuti Hollywoodis töötav eestlane Johann Urb ning Johanni onupoeg, Toomas Urbi poeg Tom Olaf. **Kuidas on „Viljandi mehe Hollywoodis” kodanikunimi?**



Vastus

Priit Jürjens

23. Viljandi vald (Kristjan Taidur)

1911-1913 õppis Saarepeedi 3-kl. koolis keegi Johanna Udrits, kes oli siis nii umbes 8-9aastane. Hiljem kolis ta koos vanematega elama mujale. 1930. aastal sündis tal Tallinna lähedal Kuusalus poeg, kes veel praegugi Eesti üks tuntumaid kultuuritegelasi on. **Kellest on jutt?**

Vastus

Eesti rahvusliku heliloomingu suurkuju Veljo Tormis

24. Varia (Sirje Põder)

Raamatust „Vaimulikud mõtisklused” leiame hingedeajaks kirjutatud luuletuse „Paistu palve”.

«Ma palun, ma palun, ma palun,
muuda kõik koledus iluks,
päikeselõõsk jahedaks viluks,
pimedus valguseks,... jätkub»

Nii raamatu kui luuletuse on kirjutanud 2 sõpra, kelle koduüksed on teineteisele alati avatud. Üks neist on tihedalt seotud Viljandi vallaga. Teisegi elusaatus on teda mingil ajal rohkem kui kümneks aastaks toonud Viljandimaale. **Nimetage autorid.**

Vastus

Anu Raud, Jaan Tammsalu

Täname osalemast!